

Meer- en hoogbegaaftheid (juni 2017)

Visie:

Elk kind recht heeft op een doorgaande lijn van ontwikkeling in het onderwijs.

Missie:

We spreken kinderen aan op hun sterke kanten, hun begaafdheidsdomeinen, om ze te motiveren en vooral om ze gemotiveerd houden!

We herkennen interesses en sterktes van kinderen. We moeten dus goed bekijken wat de sterktes en zwaktes zijn van elk kind afzonderlijk, om te weten wat bij een bepaald kind zal 'aanslaan'.

Stamgroepleiders voeren hun klassenmanagement volgens afspraak uit. Voor meer- en hoogbegaafde kinderen komt er door deze werkwijze tijd vrij om extra uitdagende oefeningen te maken, en eventueel ook voor projectwerk binnen de klas. Voor kinderen die het moeilijker hebben met bepaalde vakken komt er bij de stamgroepleider tijd vrij om deze kinderen extra te begeleiden.

Stamgroepleiders hebben kennis m.b.t. meer- en hoogbegaafdheid, leerstijlen, taxonomie van Bloom

Inleiding

Kinderen hebben behoefte aan een leerstofaanbod passend bij hun naaste ontwikkeling. Ook kinderen die meer- hoogbegaafd zijn hebben hier behoefte aan.

Als wij onze kinderen te makkelijk werk geven, dan kunnen er allerlei ontwikkelingsproblemen ontstaan, die vergaande gevolgen kunnen hebben voor het vervolgonderwijs, de toekomstige baan en emotionele ontwikkeling van onze kinderen.

Wij zijn een school met een sterke instroom; hier bevinden zich relatief veel kinderen uit kansrijke gezinnen. In scholen met een sterke instroom bevinden zich naar verhouding meer kinderen die meer- of hoogbegaafd zijn. Deze kinderen hebben bijzondere leerkenmerken, bijvoorbeeld op het gebied van 'leren leren'.

Wij staan voor een specifieke taak: het bieden van onderwijs aan een grote groep kinderen die een continue behoefte heeft aan uitdaging. In onze school stroomt ongeveer driekwart van de kinderen uit naar havo/vwo en gaat het 'zwakste' kind naar het vmbo-t.

Waarom zou een cognitief sterk kind betrokken zijn bij leerstof die hij al begrijpt? Het hanteren van 'gestandaardiseerde' methodieken in basisscholen met een sterke instroom leidt regelmatig tot de waarneming dat veel kinderen weinig betrokken zijn tijdens de instructies en snel klaar zijn met de basis- of verrijkingsstof. Doordat ze zich over het algemeen weinig hoeven in te spannen, raken ze ook niet gewend aan het omgaan met leren buiten je comfortzone. Hiermee wordt bedoeld dat ze relatief weinig leren om door te zetten als leerstof moeilijk te begrijpen is. Dit maakt dat ze weinig voldoening halen uit leerprocessen in het algemeen, en dat kan leiden tot minder inspanning en onderpresteren. De overgang naar het voortgezet onderwijs kan dan groot zijn; plotseling moeten deze kinderen zich wél gaan inspannen. De kans op afstroom door de niet adequate leerhouding wordt dan groter. Het niet-afgestemd zijn van het leerstofaanbod op de cognitief sterke kind is slechts één van de verklaringen voor onderpresteren.

Wij zetten vier manieren in om het onderwijs aan *deze* doelgroep passend te maken:

Differentiatie

We werken in niveaus volgens de kennis en studievoordigheden van elk kind.

De kinderen oefenen elk de leerstof in op hun eigen niveau. De instructiemomenten voor de hele klasgroep samen zijn beperkt. Voor kinderen die snel zijn, kan er daarom vlug overgegaan worden tot zelfstandig werken. Voor andere kinderen zijn er extra instructiemomenten in kleinere groepen voorzien. De kinderen kunnen zelf hun werk te verbeteren. De stamgroepleider heeft via toetsen en steekproeven van de gemaakte taken zicht op hoe het zit met de vorderingen van elke kind.

De indeling in niveaugroepen per vak betekent niet dat kinderen steeds in hetzelfde niveau blijven, integendeel. De stamgroepleiders bekijken regelmatig voor elke kind of hij/zij voor een vak kan opschuiven, en dat gebeurt dan ook.

Binnen ons jenaplanonderwijs organiseren we regelmatig momenten dat kinderen samen aan taken werken (coöperatief leren). Zij oefenen het samenwerken en elkaar leren respecteren in de ongelijkheden die er zijn. Het ene kind is misschien sterker in taal, de andere kan het werk goed organiseren, nog een ander is een computerspecialist of zorgt ervoor dat de groep op een aangename manier kan samenwerken.

Verrijken: er een schepje boven opdoen

We bieden kinderen, met gelijkblijvende inhoudsdoelen, leerstof aan die een beroep doet op hogere orde denkvaardigheden. Bij verrijken worden kinderen uitgedaagd het geleerde in andere, meer complexe situaties toe te passen. Het betreft hier nadrukkelijk ook het gebruiken van het geleerde in eigen producten, zoals presentaties of werkstukken.

Bijvoorbeeld: Acadin, aanbieding van complexe vraagstukken, stellen van analyse- en onderzoeksvragen of probleemgestuurd onderwijs.

Verbreden: er iets naast doen

We bieden, naast de bestaande inhoudsdoelen, leerstof aan die niet binnen de kerndoelen van het basisonderwijs valt, of leerstof die daar wel binnen valt maar waarvoor normaliter een minder gestructureerd onderwijsprogramma voorhanden is. Bijvoorbeeld: Acadin, programmeren, filosofie, een vreemde taal, projectonderwijs of sturende vaardigheden.

Versnellen : een stapje harder lopen

Omschrijving: De school of de stamgroepleider doorloopt met de kinderen de inhoudsdoelen in een verhoogd tempo, waardoor het eindpunt van de basischoolleerlijn eerder wordt bereikt.

Bijvoorbeeld; een klas overslaan, versneld schoolaanbod, minder leertijd per leerdoel of gebruik van adaptieve leermiddelen.

Wij gebruiken:

de Versnellingswijzer: <http://www.bco-onderwijsadvies.nl/node/1185>

[http://www.schoolaanzet.nl/fileadmin/contentelementen/school_aan_zet/Opbrengsten CfP 2013-2014/Versnellingswijzer.pdf](http://www.schoolaanzet.nl/fileadmin/contentelementen/school_aan_zet/Opbrengsten_CfP_2013-2014/Versnellingswijzer.pdf)

Versnellen is niet geschikt voor elke (hoog)begaafde of excellente kind. Een zorgvuldige afweging is noodzakelijk. Zo dient versnellen vrijwel altijd gepaard te gaan met verrijking. Een middel om te kunnen verrijken /versnellen is:

Compacten

Omschrijving: aanbieden van leerstof in een kortere tijd en met minder herhaling dan voor gewone en minder sterke kinderen nodig is.

We bieden sterke kinderen de hoofdvakken aan op een hoger tempo dan dat van de andere kinderen. Er wordt minder herhaald, het aantal voorbeelden blijft beperkt, de inoefening begint sneller en kent minder herhaling. Hierdoor komt er tijd vrij om aan de hoogbegaafden projectwerk aan te bieden, iets wat hun welbevinden en betrokkenheid bij de school sterk verhoogt.

Signaleren in de onderbouw

Signaleren is van groot belang. Kinderen hebben een groot aanpassingsgedrag en als ze zien dat andere kinderen niet hetzelfde reageren of meegaan in de gemiddelde flow, kunnen kinderen met een ontwikkelingsvoorsprong zich hier heel goed aan aanpassen.

Dit aanpassingsgedrag vindt binnen 6 weken na binnenkomst op de basisschool plaats. Om ervoor te zorgen dat we deze kinderen goed in beeld krijgen, zetten we *uiterlijk 6 weken* na binnenkomst, het signaleringsprotocol van het webbased-programma Digitaal Handelingsprotocol Hoogbegaafden (verder afgekort DHH) in.

De Intern Begeleider onderbouw coördineert de procedure signalering en diagnostiek.

a. QuickScan

De intern begeleider maakt de 'QuickScan' van de groep aan.

De stamgroepleider vult de vragen van de QuickScan in

b. Signaleren of verder met diagnostiek?

Uit de QuickScan volgt of dat zowel ouders als stamgroepleider de module signalering of de module diagnostiek moeten doorlopen. Het DHH geeft dit vanzelf door de ingevulde QuickScan aan.

c. Signaleren

Ouders en stamgroepleider krijgen bericht van de IB dat de signaleringslijst ingevuld moet worden.

Ouders krijgen hierover per mail bericht en ontvangen separaat de inlogcodes van het DHH

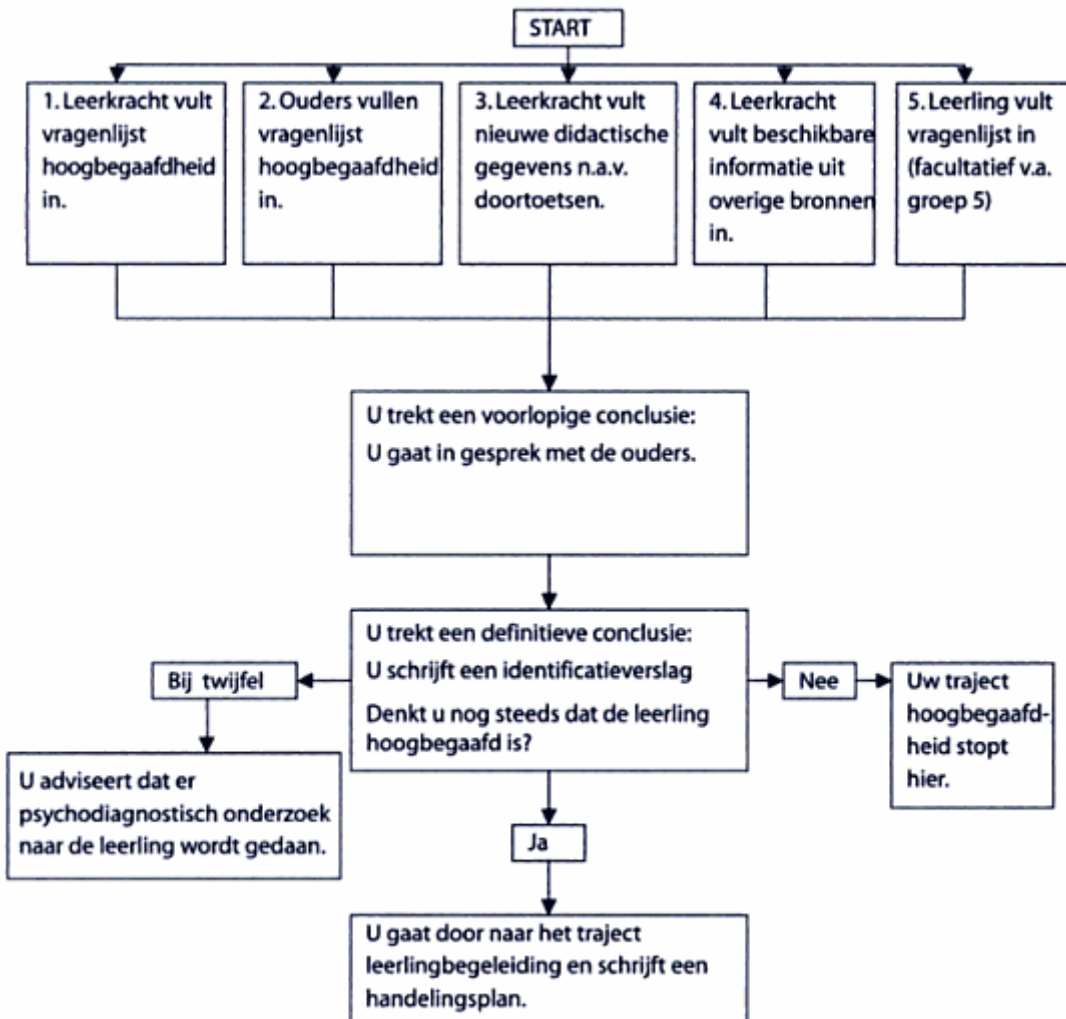
De stamgroepleider krijgt per mail bericht

a. Diagnostiek

Uit de QuickScan volgt of dat zowel ouders als stamgroepleider de module diagnostiek moeten doorlopen. Het DHH geeft dit vanzelf door de ingevulde QuickScan aan.

Ouders en stamgroepleider krijgen bericht van de IB dat de diagnostieklijst ingevuld moet worden.

Ouders krijgen hierover per mail bericht en ontvangen separaat de inlogcodes van het DHH. De stamgroepleider krijgt per mail bericht.

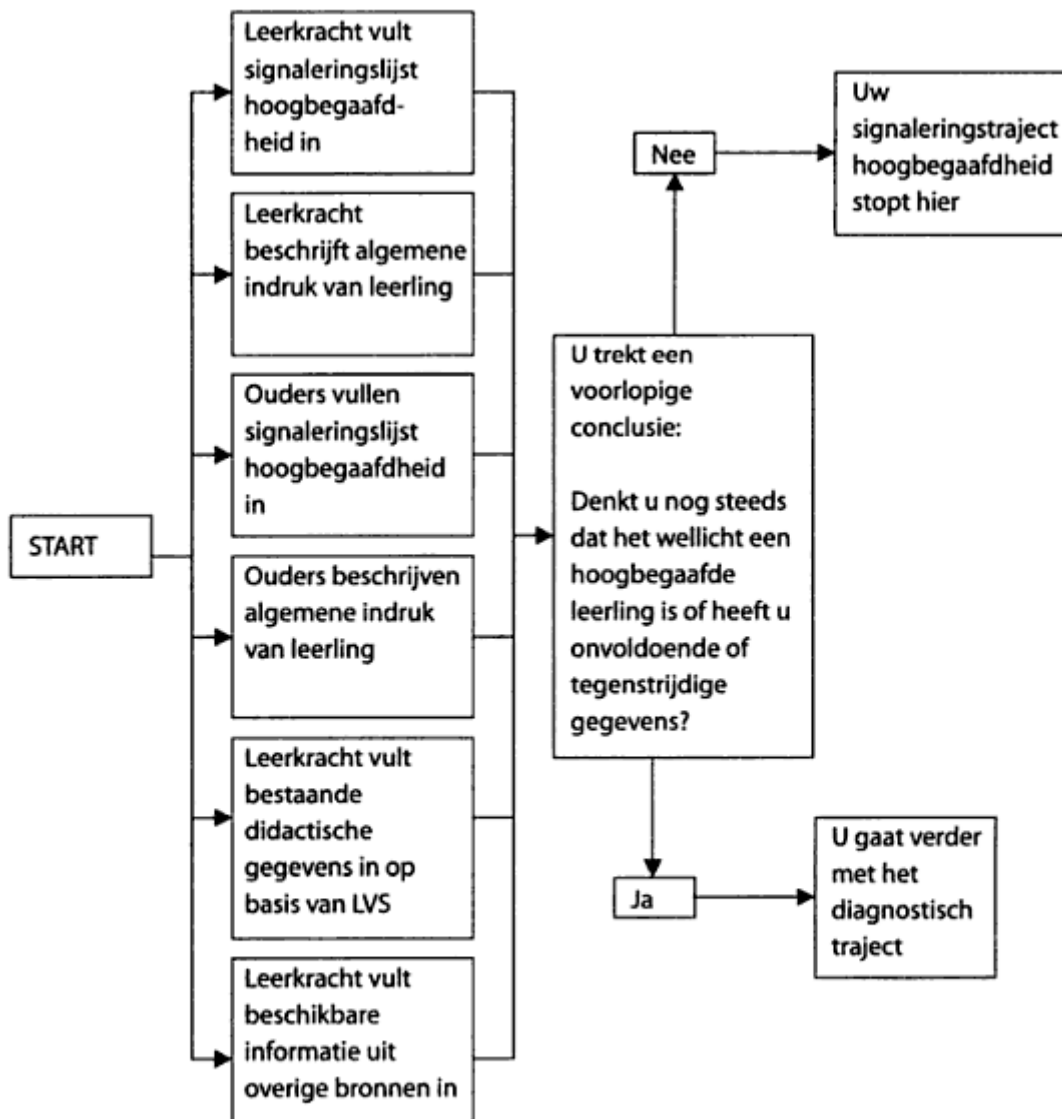

Figuur 2.2 Stroomschema Diagnostiek

b. Contact met ouders:

- Indien uit de signalering blijkt dat de vragenlijst diagnostiek ingevuld wordt, gaan we verder met de procedure zoals beschreven bij d.
- Indien uit signalering blijkt dat er geen redenen zijn om door te gaan wordt de signalering afgesloten d.m.v. een gesprek met de stamgroepleider/IB en ouders.
- Indien uit de lijst diagnostiek blijkt dat er mogelijk sprake zou kunnen zijn van begaafdheid, komt er een gesprek met stamgroepleider/IB en ouders om de vervolgstappen te bespreken.
- Indien uit de lijst diagnostiek blijkt dat er geen sprake is van mogelijke begaafdheid wordt de lijst diagnostiek afgesloten d.m.v. een gesprek met de stamgroepleider/IB en ouders.

In de groepen 3 en groepen 6 wordt deze signaleringsprocedure jaarlijks doorlopen.

Figuur 2.1 Stroomschema Signalering

Signaleren in het algemeen

De signalering kan plaatsvinden door

- De stamgroepleider
- De Intern Begeleider
- Het intake/ SEO gesprek met ouders

1. De stamgroepleider

De informatie zal gehaald worden uit het dagelijks werk van de kind en de daar bijbehorende hoge toets resultaten, in combinatie met motivatie, werkhouding, eventueel onderpresteren en het algeheel welbevinden van de kind.

2. De Intern Begeleider

De Intern Begeleider merkt een kind op vanuit de leerling- en groepsbesprekingen en/of opvallende hoge CITO scores. De Intern Begeleider bespreekt deze dan met de stamgroepleider.

3. Het intake en/of SEO gesprek

Tijdens het intakegesprek van nieuwe kinderen kan vermoeden van begaafdheid worden aangekaart door de ouders. De QuickScan vanuit DHH wordt in ieder geval ingevuld. Zie procedure signaleren in de onderbouw.

Vanuit bovenstaande gegevens kan er een dossier aangemaakt worden in het DHH.

We starten met signalering -> diagnostiek

Mogelijke (Hoog) begaafdheid

Naar aanleiding van de gegevens uit het DHH worden voorlopige conclusies getrokken:

1. Is er sprake van mogelijke begaafdheid en/of onvoldoende of tegenstrijdige gegevens dan gaan we verder met de procedure voor diagnostiek. De stamgroepleider bespreekt dit met ouders.
2. Niet begaafd: het traject stopt hier. De stamgroepleider bespreekt dit met de ouders.

Bij sprake van mogelijke begaafdheid gaan de IB/Stamgroepleider en ouders in gesprek om de vervolgstappen te bespreken.

Bij twijfel adviseert de school in een enkel geval tot nader psychodiagnostisch onderzoek (uitgebreid IQ onderzoek met leer- en persoonlijkheidseigenschappen). Het in de arm nemen van een deskundige kan eveneens geschieden bij verschil van inzicht tussen ouders en de school. Dit onderzoek is noodzakelijk als de stamgroepleider en IB-er van mening zijn dat er onvoldoende of tegenstrijdige gegevens zijn en er reden is tot verontrusting. De kosten worden te allen tijde gedragen door de ouders.

Voor een vergoeding van een onderzoek zijn de volgende criteria van belang.

- gekwalificeerd onderzoeker
- aantoonbare ervaring met basisschoolkinderen
- onafhankelijk advies kunnen geven
- inbreng vanuit de school is een vereiste
- uitslag toelichten aan ouders en school

(Door) toetsen

Kinderen worden in principe niet door getoetst op onze school. Kinderen volgen de leerroute waarin ze zitten. Bij twijfel en in goed overleg met ouders kan er mogelijkterwijs door getoetst worden.

Kinderen die ver voor lopen, worden wel door getoetst met de LVS toetsen.

Aan de hand van de resultaten wordt gekeken welke leerstof aangeboden wordt.

De methodetoetsen worden vooraf aan het blok gegeven, om te bepalen voor welke kinderen bepaalde instructie nodig is, om hiaten te voorkomen.